

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu

Yhteenveto talven ja kevään vuorovaikutustilaisuuksista

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti joulukuun 2021 ja maaliskuun 2022 välisenä aikana kuusi vuorovaikutustilaisuutta, joissa maankäyttösektorin seurantaryhmä (16.12.), nuoret (2.2., kattoi myös muun MMM:n ilmastotyön), metsänomistajat (16.2.), maanviljelijät (23.2.) sekä Ilmasto- ja Luontopaneelien edustajat (2.3.) pääsivät keskustelemaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan alustavasti ehdotetuista toimenpiteistä. Lisäksi järjestettiin keskustelutilaisuus metsäkadosta (11.3.) yhdessä Luonnonvarakeskuksen Metsäkadon ehkäisy-tutkimushankkeen kanssa.

Alustavasti ehdotettavien toimien hyväksyttävyyden kartoittamiseksi ja erilaisten näkemysten huomioimiseksi tilaisuuksiin kutsuttiin mahdollisimman monipuolisesti eri taustaisia henkilöitä eri puolilta Suomea. Seurantaryhmän tilaisuutta lukuun ottamatta kukin tilaisuus kesti kolme tuntia. Keskusteluja käytiin 3-11 hengen kesken. Tässä yhteenvedossa on pyritty tiivistämään näiden sidosryhmäkeskusteluiden keskeisimmät sisällöt.

Merkittävimpiä nostoja sidosryhmätilaisuuksista:

1. **Kokonaisuus tulisi kehystää mahdollisuuksien kautta – kyse on väistämättömästä siirtymästä kohti entistä kokonaiskestävämpää suomalaisen ruoantuotannon ja metsätalouden tulevaisuutta** sen sijaan, että puhuttaisiin erillisistä ilmastotoimista (maanviljelijät ja tiedepaneelit).
2. **Tarvitaan tutkitun tiedon ja toiminnan jalkauttamista** niin, että hyödynnetään vertaisoppimista ja korostetaan hyötyjä (maanviljelijät ja metsänomistajat). Tässä verkostot ovat tärkeässä roolissa.
3. **Perustava konsensus maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman tarpeesta ja suunnasta on jo olemassa:** sidosryhmät olivat lähes yhtä mieltä siitä, että ilmastotoimia on tehtävä, vaikka tieto ja suositukset karttuvat jatkuvasti myös toimia tehdessä. Näkemyksen vahvistumiseksi suunnitelmassa ja sen toimeenpanossa olisi otettava huomioon alueellinen ja sosiaalinen reiluus (tilaisuuksia läpileikkaava aihe).
4. **Mentäessä eteenpäin tarvitaan yhtä lailla keppejä ja porkkanoita.** Uuteen sääntelyyn kaivataan selkeyttä ja pitkäjänteisyyttä (maanviljelijät ja metsänomistajat). Sääntely on toteutettava niin, ettei luonnon hyödyntäminen ole ristiriidassa ekologisten reunaehtojen kanssa (nuoret, tiedepaneelit).
5. **Ilmastopolitiikan tavoitetasoa tulisi nostaa ja toimeenpanon aikataulua kiristää** (nuoret ja tiedepaneelit), myös laajemmat uudistukset maa- ja metsätalouspolitiikassa EU-tasolla ovat olennaisia tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Ruoantuotannon tulevaisuus

Sekä maanviljelijät että tutkijat olivat yhtä mieltä siitä, että murroksessa ei ole kysymys pelkistä erillisistä ilmastotoimista ja niihin soveltuvista viljelytekniikoista, vaan **kyseessä on koko kannattavan elinkeinon ja siten ruoantuotannon tulevaisuus**. Maanviljelijöiden edelläkävijöiden joukossa uskottiinkin, että muutokset voidaan nähdä lisätaakan sijasta mahdollisuuksina parantaa tuotannon kannattavuutta, vaikka monien toimijoiden mielikuvissa ilmastotoimet edelleen nähdään ylimääräisinä tai irrallisina toimina.

Tutkittu tieto

Tiedon jalkauttamista mahdollisuudet edellä ja vertaisoppimisen keinoin pidettiin tärkeänä toimeenpanon onnistumiselle. Ongelmat tiedon jalkauttamisessa puhuttivat myös metsänomistajien parissa. Tiedolle eri toimien vaikutuksista, ilmastotoimien tuomista uusista liiketoimintamahdollisuuksista sekä hiilensidonnan ja kompensatioiden säännöistä on suurta kysyntää.

Metsänomistajien mielestä olisi tärkeää identifioida ne kanavat ja toimijat, joiden avulla tieto, uudet toimintamallit ja kokemukset voidaan tuoda monipuolisten perustelujen kera myös metsän hoitamisen arjesta kauempana olevien omistajien ja toimijoiden tietoisuuteen. Sekä metsänomistajien että maanviljelijöiden parissa esiin tuotiin näkemys siitä, että yksi pullonkaula toiminnan muuttamiselle ovat osin vanhentuneet käsitykset tiedon puutteellisuudesta toimien vaikutusten osalta sekä nykyisten toimintatapojen toimivuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä.

Konsensus ja yhdessä tekeminen

Eryteisesti nuoret korostivat jaetun ymmärryksen löytämisen merkitystä siitä huolimatta, ettei kaikista ilmastotoimista tai -politiikasta voidakaan olla yhtä mieltä. **Kaikissa keskusteluissa korostui toive sosiaalisen oikeudenmukaisuuden painottamisesta välttämättömän siirtymän aikana.** Yhteistyön tekeminen yli sidosryhmärajojen nähtiin edellytyksenä etenkin nuorten keskuudessa. Toimeenpanon onnistumiseksi on voitava käsitellä risteäviä intressejä yhdessä ja läpinäkyvästi tietoon pohjautuen.

Ennakoitavien toimintatapojen tarve

Metsänomistajat näkevät metsien immateriaalisten hyötyjen ja uusien metsätuotteiden kysynnässä kasvua, mutta samalla on vielä epäselvää, mistä palveluista ja tuotteista tulevaisuudessa tullaan maksamaan ja miten. Maanviljelijät taas pitivät toimenpide-ehdotuksia yleisesti hyvänä ja oikeaan suuntaan vievinä. Etenkin **hiilimarkkinoiden edistämistä odotettiin innolla**, vaikka keskustelijoita pohditutti, tulevatko viljelijät saamaan hyödyn tekemistään ilmastotoimista vai valuvatko hyödyt välikäsille. Näin ollen **pidetään suotavana, että politiikkatoimien taustalla olevat prosessit olisivat ennustettavissa, selkeitä ja osallisuutta painottavia.**

Tavoitetaso ja aikataulu

Nuorten ryhmässä vallitsi yhteisymmärrys siitä, että ilmastotoimien suunta on oikea, mutta politiikan **kunnianhimon tasoa pitää vielä nostaa**. Ilmasto- ja Luontopaneelien tutkijoiden mielestä ehdotetuissa toimenpiteissä ei vielä ole huomioitu riittävästi toimeenpanon lyhyen tähtäimen aikataulua ja vaikuttavien sekä nopeasti implementoitavien toimien priorisoimista tai hiilivuotojen ehkäisemistä. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää nopeita vähennyksiä tuottavia ratkaisuja, joita tulisi panna toimeen lähivuosina. Turvemaihin kohdistuvat kokonaisuudet ja erityisesti turvemaiden vettäminen nähtiin korkean potentiaalilin priorisoitavina toimenpidekokonaisuuksina. Joidenkin maanviljelijöiden mukaan turvemaat ovat myös tuottavuuden takaajina erityisesti ilmastonmuutoksen lisäämien kuivien ja kuumien kesien kannalta. Tutkijoiden mukaan MISU tulisi myös rakentaa niin, ettei hiilivuotoja synny. **Hiilivuodon riskit ovat suuret monissa toimissa**, mutta merkittävimpana pellonraivauksessa.

Eryteisesti tutkijat korostivat myös **tarvetta vaikuttaa kansainvälisen metsä- ja maatalouspolitiikan uudistamiseen**, sillä ne asettavat raamit niille kannustimille, jotka ajavat metsänomistajia ja maanviljelijöitä muuttamaan toimintaansa. Myös maanviljelijät nostivat esiin tukijärjestelmän ongelmat. Tutkijoiden ja nuorten painotus aikataulun kiristämisestä toistui myös metsäkadon ehkäisyä koskeneessa tilaisuudessa, jossa mainittiin Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan pakottavan Suomea ja Euroopan unionia tarkastelemaan maatalouden rakenteiden uudistamista ja huoltovarmuutta entistä perusteellisemmin sekä nopeammalla aikataululla.